

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyitási” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez ezimendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

april-juniusi folyamára.

Égészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évnyegyedre 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, máj. 12.

(D) A magyar országgyűlés előhírei alkalmul szolgáltak a birodalmi és a királyságbeli pártárványokat nyilatkozataira.

Austria szabadelvűbb része, mely a reichsrath egy néhány jobb kapacitásának szónoklataiban s a napi irodalom terén munkáló rokonelvű közegekben jelölte ki e kérdés körüli irányát, nem retteg többé a dualismus fogalmától, melynek képzelt élet Deák világra-hatott nyilatkozatának mérsékeltége és objectív hangja tetemesen tompította.

Az, a mi a magyar autonomia kérdésében minden osztrák szívét aggodalmakra készíté, Magyarország elszakadási törekvése ma már csak chimera tünik fel, melyet a magyarok ellenségei, vagy a hatalom polczán megállani törekvő burocracia teremtett ijesztő rémül. Ezen elszakadási törekvésekről a lapok közt ma már csak a „Herm. Ztg.” beszél, melynek gyötrelmet okoz a magyarok minden reménye, s mely lapunk elleni gyűlöletében annyira ment már, miképp nyíltan provocalja a kormányt, hogy véleményünk azon kis szabadságát is, mely részünkre fennmaradt valamely ügy alatti büntető pörrel fojtja el.

Kezdek felfogai az osztrákok, hogy a magyar királyság azon önállása, mely egy alkotmány nélküli Austriával is öt három századon át összetartotta, jövőben az alkotmányos Austriával még biztosabban összetarthatandja.

Kezdek átlátni, miképp a német nemzetiség felvilágosultságára és alkotmányos érzékére nézve a legszerencsétlenebb inditium volna az, ha ő alkotmányos befolyása által nem tudna a magyar királyság iránt csak annyira megnyugtatólag is igazságos lenni, a mennyire igazságosok tudtak lenni azon kormányok, kikben az absolutismus alatt Austria akarhatja s tettképesége volt összpontosítva, vagy is a kik egyedül képezték politikailag magát Austriát; mert hisz absolutismus alatt az állam: a kormány, „l'etat c'est moi.”

Szűgyen lenne Austria népeinek, hogy a magyar királyság, melyet az absolut uralkodók és kormányok ő jogaiban megtartottak, Austria népeinek alkotmánya által forgattassék ki alkotmányából.

És ezt valóban Austria népeinek érzenie kell, ha a szabadelvűbb napi irodalmi közegek, s ha a Reichsrath magatartása a valódi osztrák közvélemény hévmérőjeként beszámítható. Maga a jelenlegi osztrák kormány sem igen állhat ellent a közvélemény ez áradatának, s ma a magyar kérdés irányában annak közegei is sokkal udvariasb hangot tartanak, habár, a mint már többször elmondottuk, mi e hangra nem mindent építünk, miután a mostani kormány saját rendszere, s a magyar államrendszer között még mind lényeges ellentétek léteznek, mindamellett figyelemre méltónak tartjuk azt, mint a közvélemény unszolásának következményét.

Igaz, hogy Austriában a parlamentarizmus rendszer még nincs annyira kifejlődve, hogy a ministeriumok a kenyérvesztésig képviseljenek valamely eszmét, s a monarchia szavára, a minister mint egyik fő tisztviselő áll, ki ura belátásának engedelmessékedik; mind a mellett a főhatalom sem lévén a más gondolkodású kapacitások szűkében, nem csoda, ha a közvéleménynek a magyar kérdéssel felmerült újabb áradata, újabb ministeri kombinációkat hozott felszínre. Hogy mindezek a február 26-a ministeriek ekkorig meg nem ingattak állásában, az tudva van, de az is

tudva, hogy nem igen volt a magyar kérdéssel sok részben kapcsolatos pénzügyi vitákban oly nevezetes kérdés, melyben a ministerium vereséget ne szenvedett volna az alsóházban, pedig a pénz levén „ordo et anima rerum”, rendszerint a bizalmatlansági szavazat éppen a pénzügyi kérdéseknél szokott leginkább olyannak tekintetni.

Annai tény, hogy az austriai közvélemény a magyar kérdés megoldásában látja a birodalom erejének kulesát, s e megoldást nem erőszak, nem közvetlen választások, nem politikai softsmák, hanem a magyar alkotmány alapján, a magyar képviselői jogos kiegyezése útján kívánja ma már elérni. És ha a közvélemény minden jelenségeit fontolóra vesszük, úgy hisszük, hogy annak programját Rechbauernek a Reichsrath máj. 3-ki ülésében tartott beszéde eléggé jellemzi, melynek korolariuma ez: „A kormánynak a hadsergen kívül más tényezője is van kezében, csak tőle függ egy erős szövetséges megszerzése és ez: a népek megelégedése. Ne legyen az alkotmányos szabadság csak külső, hanem legyen valóság. Nyuljanak a Magyarországgal való kibéküléshez komolyan és loyális módon. Ekkor Austria hatalma és nagysága inkább biztosítva lesz, mint ha a kormány csak a szuonyok számára támaszkodik s a népeket megveti.

Mindenesetre mi e hangulatot, habár még nem is teljesülésnek, de legalább is örvendésnek mondhatjuk, mert ez kezeskedik arról, hogy a népek a Lajthán innen és túl kezdik egymást megérteni, kezdik egymást saját érdekeik szempontjából is kölesőnösen méltatni, s utóljára is, a mely igazság a nép közvéleményében végre jól megéri, azt sem a kormány, sem bármily hatalmas burocracia végképp nem igaorálhatja.

Midőn így az örökös tartományok népeinek közvéleményét a magyar alkotmány szempontja iránti folytonos fejlődésében constatirozhatjuk, figyelmünk önkint a Kárpátok gyűrűzetén belüli, egy történelmi multu népek hangulatját keresi.

Nem régen a „Politik” egy legtekintélyeseb horvát párt programját adta közre, melyből világosan kitünik, hogy a horvátok résztvesznek azon rendszer ostromlásában, mely a magyar alkotmánykérdés megoldását késeleteti, ők ráismertek küzdélemtársukra; s érzik, hogy az ő jövőjüknek is archimedesi pontja azon történelmi jog, mely Magyarországot egyrésztől velők, másrésztől a közös dynastiával összetartotta. Senki sem tagadhatja, hogy a horvátok azon üres lapra, melyet a magyar államférfiak részökre fenahagyottnak nyilvánítottak, éppen nem akarják oly vastag tollal írni fel február 26-kát, hogy az beföldhesse a pragmatica sanctiot, s a király s ország közötti többi szerződések elévülhetlen sorait. Nincs kétség, hogy Horvátország is 1861 óta sok tanulságot szerzeheft s szerzett is.

A mint látszik észre is vették ezt az ellenirányu lapok, s nem rég a „Nationale” Deák és a dualismus cím alatti cikkekben azon fölfedezést teszi, miképp a dualismus ügye előhalad, a németek s magyarok azon ponton állanak, hogy megértésék egymást; félti a cikkíró a szlávokat a magyar és német elem kibékülésétől, s e mellett Horvátországtól keveset vár, miután, a mint a cikkíró írja, „a bécsi kormány hamis politikája miatt Horvátországban a Magyarországgal unio partja mind inkább megerősödik” stb. A dualismus rémje ijeszt a „Herm. Ztg.”-ot is, ki rémületében annyira megfélekedett az illemről, hogy Magyarország azon polgárait, kik az uralkodó fölség tiszteletere Pozsonyba mentek „gaz nép”-nek nevezni méltóztatott.

A szerbek, kik 1848-ban oly hőiesen küzdöttek a magyar forradalom ellen, kezdik nem zavarni össze a forradalommal a legitimitást, s belátni, hogy a történelmi kötések nekik is csak éppen egy biztosítanak egy alkotmányosan szabad hazát, mint a magyaroknak, s kezdik mind inkább belátni a Magyarország integritásába való betartozásuk szükséges, és nemzetiségi szempontjaikból is elkerülhetlen voltát, a mint ezt lapjaink legutóbbi nyilatkozataiból eléggé kivethetni.

Csak az erdélyi románok és szászok

maradtak kívül e nagy kibékülési manifestatión; sőt ezt sem mondhatjuk egészen, mert a románok egyik legkitünőbb kapacitása Baritiu ur, ugy a Reichsrathban, mint a „Gazetta”-ban oly nyilatkozatokat tett, melyeken az ő erdélyi constitutionalis érzelm villan át, s a hadi budget kérdésében az erdélyiek nagy része a ministerium ellen szavazott, mely többség, hir szerint, a románokból állott.

Tudjuk, hogy habár ők e kérdésben az ellenzékkel szavaztak, még távol vannak a mi szempontjainktól, de másfelől azt is tudjuk, hogy ugy a szászok, mint a románok közt sokan vannak, a kik a centralisalo eszméket országunk ő alkotmányos eszméivel nem örömet cserélik fel. Egy ma is jelentékeny szerepet vivó szász celebritás biztosított minket hozzánk írott jó indulatú levelében, hogy a „Herm. Ztg.” nem a szász nemzet közvéleményét képviseli.

Ha tehát a magyar politikát higgadt megfontolással vezérelndi — a miben nem kételkedünk — a közel megpróbáltatás napjaiban; ha túlkövetelések által az egyedül biztos legalis tért el nem hagyandjuk; ha jól számot vetünk a királyság népei, és az összes birodalom tartományai irányában természeti és positiv törvények alapján fejlett kölcsönös tartozásainkkal, nem is említve itt a dynastia iránt kétségen felül álló tiszteletünket és ragaszkodásunkat: nem szenved kétséget, hogy az idő mind inkább közelit, a mely mérsékelt alkotmányos érzelmeinknek eleget tenni készül, s valamint a legnehezebb napokban nem csüggedtünk ügyünk szerencsésőbb jövője felől, úgy most, midőn minden jelenség kedvezőbb színben látattja a jövőt, jobb reményeinkből ki nem fáradunk.

És biztosan hisszük, hogy még azon tinta nem fog kiszáradni tollunkból, melylyel hirdetni fogjuk, hogy az uralkodó kegyelme, a jobbák megfontolása, és az idő eleget tett ugy a magyar nemzet alkotmányos felfogásának, mint a vele együtt élő népek jozan igényeinek, és a közös birodalom világhatalmi állása által igényelt összetartás és erőegység kívánalmainak.

A „Herm. Ztg.” vészkiáltásai.

(H. S.) Az az ildomtalan szenvedélyesség, az a leplezetlen — hogy ne mondjuk — minden tekintet nélkül dübögő ellenszenv, mely a „Hermannstädter Zeitung”-nak különösen két közelebbi cikkében („Die Gefahr”, s „Etwas Gerechtigkeits” cím alatt) nyilvánul, oly szomorú hangulatra, oly extasisra mutat, mely méltán aggodalommal töltethetné el az érdemes szerkesztő ur barátainak szívét, s bizonyára, ha mi ezek közé tartoznánk, legelső gondunk lenne, megkérdezni az első orvostól, a kit előtalálhatnánk: vajlon nem lehet tartani komolyabb következményektől? vajlon nem lenne szükséges rábeszélni a derék férfit, hogy tegye le a tollat egy időre, s visszavonulva a közügyi vitaközlés idegvásláló teréről, „csendes magány ölében” p'hesse egy kissé tulizgatott kedélyét?

Imé, a philanthropicus érzés az, melyet keblünkben ama két cikk olvasása ébresztett, s reméljük hogy magasabb kormányörökben is ugyan e batása lesz, és nem veszik komolyan azokat a féktelen kifakadásokat, melyekben ugy a kormány, mint a magyar oppositio s különösen a „Kolozsvári Közlöny” ellenében annyi sértő gúny és oly súlyos vádak foglaltatnak.

Legyen szabad nekünk megnyugvást keresnünk e felfogásban, melyet teljesen jogosultnak tekintünk; különben mi mindnyájan, a kik e lapban szoktuk politikai nézeteinket nyilvánítani azon legitim, mondhatni par excellence conservativ álláspontból, melyet a februari patensben gyökerező kormányvezélok irányában a pragmatica sanctio s 1848-diki törvényeink, valamint az 1861-diki magyar országgyűlés feliratai alapján egy a királyi Felső, mint a nemzet jogai iránti hűséggel hiszünk tarthatónak, készen lehetnénk, s különösen készen lehetne érdemes barátunk, e lap szerkesztője arra, hogy mint secessionisták, politikai dissenterek, forradalmárok, lázadók (s a jó lsten tudja még mi-féle epithetonokat nem ad a „H. Ztg.” azonnal az államügyesség által perbe fogassunk, s kiszakítva családi köreinkből, legalább is vizsgálati fogságba vettessünk.

A „H. Ztg.” jelenti a m. kormánynak, hogy az ő érdeme az, hogy a „K. Közlöny”-beli kétszínű phrasiskok leleplezettek; ő tépi szét a fátyolt, melye e lapban a „végső célok (!) burkolat-

nak; ő küzd a magyar oppositio és secessio (!) vezetőinek közártalmu törekvései ellen, s egyedül neki vannak szeméi észrevenni, hogy a dissenterek hálója egész a fölkormányzáséig benyulik (!!); ő különben nagyon szereti a magyar nemzetet (e szerelmi nyilatkozatra eszünkbe juthat Székely Józsi költeménye: „ugy szeretlek, majd megeszlek !!); ő csak a hazugság és csalásnak ellensége, mely vád (nota bene: kivétel nélkül!) azokat illeti, a kik a magyar nép feletti vezérkedést „bitorolják”, a kik a magyar népet „méltatlan békóban” tartják; politikai charlatanok ezek — ugymond — és politikai szemfényvesztők, a kiket ő vitézül, s a mint a vak is láthatja a fenébeikből, igen gyöngyöden, igen salonias modorban, glacé kesztyűsen álcaz le.

Végül aztán egyenesen a kormányhoz appellál, s kereken kimondja, hogy nem érti: mi-féle igazság az, hogy a „Kolozsvári Közlöny”-t nem vettetik már bünvádi kereset alá, holott e lap mindegyre tudtul adja, hogy másként irna, ha lehetne, hogy bizonyos nyomás alatt van; ellenben ő, a „H. Ztg.”, melyről azt hirdetik, hogy a kormány patrociniuma alatt áll, hogy subventio kap, sugalmaztatik stb. criminalis kezeset alá vettetett, „lazítás” (Aufwiegelung) vádja alá vonatott, mivel azt írta, hogy hét pintáki családapa minden ezél nélkül kilencz hóig tilt vizsgálati fogságban; minélfogva egy kis igazságért esedezik, azaz:

vettessék mára „K. Közlöny” is bünvádi kereset alá! mert ez felfordult állapot, a min maga a „K. Közlöny” is nevetni fog.

S valóban, ha a dolgot csak ugy felületesen vesszük, a „H. Ztg.” ellen helyzete nemcsak neveségesnek, hanem ekeseredése is tán némileg méltányolhatónak tetszhetik.

De hiába akarja saját gyarlóságát a kormány gyöngyöségével leplezni, s hiába hívja fel a végrehajtóhatalom boszuját a „K. Közlöny”-re s dolgozótársaira.

A komoly vizsgáló azonnal feltalálja itt is a dolog titkát, melyet a „H. Ztg.” sehoggy sem talál fel, vagy nem akar felismerni talán csak azért, hogy zavart és szerencsétlenséget okozhasson.

Az élet egy nagy tanúságot nyújt, melyet senkinek sem volna szabad feledni, ha komoly ezélt akar szolgálni; annyival kevésbbé politikával foglalkozó embernek és e tanúság abból áll, hogy a ki magát a szenvedély befolyása alá engedi, az életben igen gyakran foghamis helyzetbe jöni, s bámulva állandóly eredményekkel szemben, a melyeknek éppen létrejötte ellen akart hatni. Igy p. o. meg vagyunk győződve, hogy a „H. Ztg.” a kormány érdekeit akarja szolgálni; de bizonyára egy lap sem ártott annyit ez érdekeknek, mint a „H. Ztg.”, mely szenvedélyes kifakadásai által a mi közvéleményünket folytonosan lázította, a nemzeteket egymás ellen ingerelte, s talzásait negélyezett félhivatalos színbe öltöztetve, a kormány céljait még ott is gyanusokká tette, a hol különben tán a leggyanakodóbb természetű „dissenter” sem látott volna okot a gyanakodásra; mindig tulölt a czélon, s annyi személyeskedés, tendentious ráfogás, gonosz félremagyarázás- és gorombaságtól egy lap sem hemzsegett.

Ily lap, ha mindjárt félhivatalos lap is, nem csoda aztán, ha abba a hamis helyzetbe jön, hogy a kormány patrociniuma mellett bünvádi kereset alá esik, míg a „K. Közlöny”, mely soha sem leplez, hogy a szabadelvű magyar közvélemény egyik független közege, de nem annyira nagy szavak s szenvedélyes kifakadások, mint inkább eszmék és komoly érvek, s mindenekfölött ildomos hang és higadtabb magatartás által igyekezett hatni, még eddigelő szerencsés volt kikerülni a criminalis kereset, noha a „H. Ztg.” nem egyszer igyekezett a szerkesztőt s munkatársait, mint veszedelmes propagandát képező embereket ajánlani a kormány figyelmébe.

A „H. Ztg.” mindegyre előkelő száralom és megvetés érzetével fordul el a „K. Közlöny”-től, s mégis e lappal bajlódik legtöbbet, ennek cikkeit választja igen gyakran vitaközlés tárgyaul, ehez fordul vissza kötekedni és gorombáskodni. Egyszer éppen számárságnak (pure Eseelei) nevezte azt, a mi e lapban mondatik, e szép parlamentarizmus stýle annak idejében felett is a „Kolozsvári Közlöny”, de csak a magyar miveltés szótárából vett kifejezésekkel, melyek közt publicisták számára hasonlót hasztalan keresnénk.

A „H. Ztg.” ugy összevissza cizmezte már egyszer is máskor is a magyar nemzetet „barbár”, „mivéletlen”, „nyers”, „hátramaradt”, „ostoba büszke”, vastag fejű”, „makacs”, „rebelis” stb. nemzetnek, hogy fele is sok lett volna, s imé mégis most egészen megijedve ugy találja, hogy a magyar

politikuskoknak több esze van, mint a reichsrath többségének. A birodalmat szinte nagy veszély fenyegeti; nem valami küllellenség, hanem a dualismusra való növekedő kilátás. A pragmatica sanctioval minden kaczerkodás mellett is a szakadás szorgalmatosan készítették elő a birodalmi egység rovására és pedig e munkát nem annyira maguk a magyarok végzik, mint inkább szövetséges társaik, illetőleg eszközeik: az osztrák reichsrath-beli diadalmas ellenzék. Egy falusi nemes, Deák Ferencz kitérte a zászlót egy cikkből, s a Kaiserfeld-féle stiletten szónoklat, s a pénzügyi viláknál szavazások eredménye után még csak a van hátra, hogy Pesten egy országgyűlést hívjanak össze. A magyaroknak, a kik igen okos emberek, csak időre van szükségük. Qui habet tempus, habet vitam! Schmerling államminiszternek is csak erre van szüksége, hogy a birodalmi egységet válósítsa. De a reichsrathbeli oktan ellenzék nem hagy neki békét, s imé olyannyira megromlott már a világ, hogy a reichsrathbeli oppositio sorában egy rakás udvari tanácsost kell látnunk, a kik a Schmerling-ministerium ellen mernek szavazni. Nézzétek csak! — így folytatja — ő Felsége méltóztatott a pozsoni löversenyt meglátogatni.

Mit nem kerekítettek a magyarok e tényből? Megjelentek a magyar nemesség első coryphaeusai, többek közt a Wenkheimok, Martinégek, Murray stb., a kiknek neve nem mutat ugyan valami árpádi leszármazásra, de birtokuk van Magyarországon s így telever magyarokká kell lenniük. „Das übrige Pack.“ — — — A többi gézengúz (Bloch szerint Pack éppen „gáz nép“) magyarba öltözik, ő Felségének éljent kiált s azzal minden rendben van: „Magyarország nem volt, hanem lesz!“

Már ha a „Herm. Ztg.“ oly neveléses következtetés mellett, melyről a „K. Közlöny“ iránti hol hátat fordító, hol meg kisszerűleg kötekedő, gorombáskodó magatartása tanuskodik, míg arra is vetemedik, hogy denunciáljon, s a mi példátlan journalisticánkban: felhívja a m. kormányt, hogy (ő tudja miért?) vessék lapunkat bünvádi kereset alá, ám lássa, hogyan számol be ez agyarkodó roszakaratért s valóban nem a legnobilisabb szerepért saját ünézeté előtt, ha van! Még az is megjárna, ha aggodalmát ildomosan kifejezné a miatt, hogy kilátás van arra, miképp a közjogi vizsálya a birodalom két fele közt létre jő, s vége lesz a nagy-osztrák utópiák igézetének, melyért a birodalommal annyi oknélküli áldozatot hozott Schmerling ur ministeriuma. De ha a „Herm. Ztg.“ gunyt új abból, hogy ő Felségét a magyar nemesség Pozsonyban kedvezőleg fogadta; ha „gézengúz“, „gáz nép“-nek meri nevezni azokat, a kik homagialis lelkesüléssel üdvözölték az Uralkodót, ki köztük kegyteljes bizalommal jelent meg, ha szenvedélyes szurkálódásai közben képes így megfedkezni azon kegyeletről, melylyel a Felség személye iránt tartozik, ne csodálkozzék azon, ha hamarabb kerül a criminal-processek büntjébe, mint a „K. Közlöny.“

Tudja meg Schmidt ur ott Szebenben, hogy soha magyar király nem jelent meg, saját méltóságánál fogva nem jelenhetett meg kegyteljesen gézengúz, csöcselék gáz-nép között, s ha azt hiszi, hogy hasonló otromba élcezzel kegyeletelesen fejezi ki tiszteletét az uralkodó iránt, mint a magyar lapok, s ezek közt a „Pesti Napló“ és a „K. Közlöny“ is tevék, melyek ez örvendetes tény leírását kellő pietással hozták, akkor egész komolyan ajánljuk, hogy minél előbb gondoskodják — orvosról, mert valami megzavarta fejét!

Lapszemle.

A „Debate“ e cím alatt „Zur Situation“ egy cikksorozat hoz, mely köreinkben is nagy figyelmet gerjesztett, s mely tárgyalása alaposságából nézetünk szerint csak a III-ik cikk Erdélyre vonatkozó tételénél esik ki, a mit alább jelezendünk.

Az első cikk veleje oda megy ki, hogy az államminiszter uralra nincs megoldás az alkotmány kérdésben, ezzel minden magyar párt tisztában van, s ő Felségében, az uralkodóban veti bizalmát a nemzet, kiemeli e cikket, hogy Deák, mely nagy előismeréssel van a Reichsrath néhány kitérő kapacitása iránt s kívánja, hogy majd a leendő országgyűlést az osztrák publicisták is oly őszinte figyelemmel tanulmányozzák, mint ő tanulmányozza a bírtanács tanácskozásait.

A második cikk a közös ügyeket formulázza, a mint következik:

„A mi kiinduló pontunk“ — mondják a magyar szabadelvűek táborában — „a pragmatica sanctio.“ Ez alapította meg valódi a birodalmat; ez képezi a trón szilárd alapját, és a magyar államjognak a legfontosabb biztosítéka. A pragmatica sanctio kezén kell annak megvitatásába bocsátkoznunk, hogy mit igényelnek a birodalom új viszonyai. Egy más módszer képtelenség, ha vitorla és evező nélkül nem akarunk a kívánalmak, követelések, oportunitások széles nyílt tengerére szállni.

„A pragmatica sanctio kezén pedig könnyűséggel áthatolhatunk a legfontosabb és legnehezebb kérdéseken is.

„E kérdések:

„1) Vannak-e oly ügyek, melyek, a monarchia valamennyi országával közösök?

„2) Melyek ezen ügyek?

„3) Miképp kell azokat tárgyalni?

„E kérdések eljéjére az 1848-iki törvények és az 1861-iki országgyűlés feliratai feleletül azt adják, hogy

„Vannak közös ügyek.

„A második kérdésre a pragmatica sanctio-ból vonjuk le a feleletet, s ebben azon elv vezet, hogy minden, a mi közös, csak azon mérvben és csak azon fokig lehet az, a mennyiben a birodalom biztosságának fenntartására mulhatlanul szükségessé válik. Azonban a mint megszabja e közösüggyel mértékét a pragmatica sanctio, úgy kizárja másfelől tényleg mindazt, a mi e vonalon túllép.

„A pragmatica sanctio erejénél fogva engedelmessé válik a monarchia valamennyi országai ugyanazon egy uralkodónak.

„Az első közös ügy ennélfogva: a közös uralkodó ház tartása.

„A pragmatica sanctio megszabja az egyes birodalmi osztályok közös védelmi köteleességét.

„A birodalom közös védelmezése kétféle: békés és hadi.

„A békés a diplomáciai, a hadi a fegyveres erőben áll.

„A közös védelmezés kötelezőségéből ennélfogva a második és harmadik közös ügy áll elő:

„a külpolitika;

„a hadsereg.

„A diplomáciát, valamint a hadsereget természetesen csak egységesen lehet vezetni, és valamint egyedül a közös uralkodót képviselhetik külföldön a követek, úgy egyedül ő a közös hadsereg főparancsolója is.

„Azonban ha a diplomáciánál az ügy minősége szerint átható (durchgreifende) közösség esete előfordul, és a hadi erőnél azért nem kell, hogy úgy történjék. S mi a hadseregnek — mint mondanunk szeretnők — a szoroson bel- és hadi hivatására vonatkozó ügyeit illeti, ezek a hadi főparancsoló dolgai. Azonban a hadseregnek a magyar korona országaiból kiegészítése, és a törvényhozási közreműködés meghatározásában a magyar koronára nézve különleg érvényes, és annak viszonyaihoz leginkább illő szolgálati időnek, az ujonczok állítása módjának, a hadsereg elszállásolásának stb. e jogok a magyar országgyűlés kezében maradhatnak; és kell is maradniuk. E jogát gyakorolta a magyar országgyűlés azon 150 év alatt, mely az állandó hadsereg felállítását óta eltelt. Az ujonczok állítását módja, a szolgálati idő tartama különböző volt a Lajtán innen és túl. És ez még sem volt ártalmára a hadsereg derékségének, s tehát a birodalom biztosságának, s azt nem fogja elmondhatni még a legmeggröszöttebb burocrata is, hogy hadseregünk hírneve csak a centralisatio óta keletkezett.

„Ezen elvek megóvása, mint önkényt értendő, nem zárja ki azt, hogy a hadsereg erejéről háború és béke idején közös egyezkedés történjék, és meghatározatlanság a mennyiség, melyet Magyarország szolgálatnia kell. Azonban e mennyiség (Quota) kiállítását a magyar országgyűlés és a magyar kormány dolga.

„E közös ügyek rendezéséhez pénz kell. Ebből az következik, hogy azon kiadások, melyek e közös ügyekre vonatkoznak, valamint az ugyanazon ügyi netaláni kölcsön-működések szintén a közös ügyek közé tartoznak.“

„Az ügyek egyszerűsítésére e tekintetben is egyezkedésnek kell történnie a mennyiségek meghatározására. Annak meghatározása azonban, mi módon állítsassanak elő az illető összegek, Magyarországot illetőleg a magyar országgyűlés dolga. A magyar pénzügyminiszternek a kiszabott összegeket a közös (birodalmi) pénzügyminiszternek kell átsszolgáltatnia, és nem szabad léteznie az országban semmi hivatali közegnek, mely ne a magyar ministeriumtól függjön, és ezáltal mintegy második kormányt képezzen ugyanazon egy országban.

„A birodalom különböző részeinek kereskedelmi politikája a főkérdésekben csak akkor lehet különböző, ha a belvámokat ismét felállítják. Senki sem követeli a belvámvonal újra felállítását és ebből az következik, hogy közös vám és kereskedelmi politika szükséges.

„A közös ügyekre vonatkozó pénzüsszegek megszerzése a belvámvonalak eltörlése mellett szükségessé fogja tenni, hogy bizonyos alapok állapítsassanak meg közösen a közvetlen adó alapjául. Így pl. a mostani ügyállás mellett lehetetlen az, hogy Magyarországon egyoldalilag megszüntessék a dohány egyedárut.

„Ezen közös alapok megállítása ennélfogva ismét közös ügy. Azonban ezen közös alapokon belől legyen véde a magyar országgyűlés törvényhozási joga, és sem a birodalom biztossága, sem más érdeke rövidsége nem szenvedhet, ha pl. a magyar törvényhozás változtatást tenne a Magyarországra nézve oly terhes és czéltalan módozatain a dohány egyedárutnak, vagy pl. valamely más közvetlen adót módosítva.

„Ugyanez áll a kereskedelmi törvényhozásról is.

„Ezekben Európa civilizált népei bizonyos egyformaságra törekcsenek. Mind a mellett a nemzetközi közlekedésben megelőzcsenek az általános elvek meghatározásával s minden államnak fenn van tartva, hogy sajátos viszonyaihoz alkalmaz-

za. Ezt az eljárást kívánjuk mi a kereskedelmi törvényhozáshoz az osztrák monarchia határain belül a magyar korona országaira nézve.

„Ezen országoknak az örökös tartományokéitől különböző viszonyaik vannak, más részt semmi tekintetben nem lehet tőlök elvitatni a független és önálló igazságszolgáltatást. A mi oly államok közt létesíthető, melyek egymásra nézve idegenek s külön uralkodójok van, ugyanaz kivihető egy azon birodalom részei közt részint a szükségesség nyomára, részint a hasznosság tekintetbe vétele által. Ennélfogva Ausztriában a kereskedelmi törvényhozáshoz, habár nem is mindig ugyanazon szóba ütötve, mindig ugyanazon szemlemben fog vezetettetni.

„Ilyen módokkal megöröszíthetik minden, a mit a birodalom fennállása és biztonléte kíván, s egyszersmind fenntartható a magyar korona historiai állása is, s a magyar országgyűlésnek azon hatásköre, mely amaz állást hasonlóképp biztosítja.

A következmények nem maradnak el.

(g) A Kolozsvár városi ez évi költségvetés feltelet megjelent cikkekünkben többek közt elmondott: „hogy a borfogyasztásnak egy veder után 60 krral történt szerfelett magasra felcsigázott megadóztatása nem fog kedvező eredményt előidézni a majorsági pénztár részére; hogy a borfogyasztást apasztani s a sörfogyasztást emelni fogja, a mi egy bortermelő országban nemzetgazdasági szempontból nem indokolható, és hogy ez által a bor-régálé értéke csökkenni fog. stb. stb.“

Aggadalmainkat hamar igazolták a késmi soha nem szokott káros következmények; ma már elvitázhatlan tényként áll; hogy az említett adó felhágatás következtében városunk területén több mint hatvan kisebb bormérés szűnt meg, s a nagyobb kocsmákban is feltűnő mérvben csökkenni a borfogyasztás; a sörfogyasztás ellenben nagyban terjed: minden lépten, nyomon sörözégér tűnik fel.

A városi sörház haszonbérletje ennek folytán nem győzővén elegendő sört gyártani a napokban Stemberckba utazott, s ott több száz bórdó sört rendelt meg, a miből az első küldemény ide már megérkezett, a többi úton van.

A bor accise indokolatlan felhágatása által e szerint bortermelésünk tényleg battersébe szorított s ut nyílt az idegen sör behozatalának: és így bátran elmondhatjuk: hogy a város bevétele már most kevesebb lesz a bor accise-ből mint volt a felhágatás előtt, a nélkül, hogy az előre meghatározott évi haszonbérletből álló sörházi jövedelem szaporodott volna.

Természetes következménye ez minden jól meg nem fontolt adóemelésnek. Bőséges tanulságot nyújthatott volna az illetőknek e részben a m. pénzügyminiszternek éppen a pálinka-adó körül a hasonló eljárása, melynek következtében számtalan szeszgyár működni megszűnt, s az állam ebbeli jövedelme jóval alább szállt, a helyett; hogy emelkedett volna.

Nemzetgazdasági axioma marad mátlól egy évezredre: hogy az indirect adók jövedelmezősége nem a magas adótételektől, hanem magától az illető tárgy minél nagyobb fogyasztásától függ, mely fogyasztás azonnal hanyatlak, sőt egészen is megszűnik, ha az aránytalan adó az érdekelt cikket szerfelett megdrágítja.

Ajáljuk ezt az illetők jövőndő tüzetesebb figyelmébe.

Kül- és belföldi levelezés.

Braila, april 29.

Braila és környéke april hó 27-ke déli 12 és 1/2 óra és 5 perczkor, egy nem minden napinak nevezhető tüneménynek lón színhelye. Reggel a nap gyönyörűen emelkedett föl nyughelyéből; későbbben oly borzasztó szélvész emelkedett, hogy pár lépésre sem lehet a borzasztó por felleg miatt látni, s koronkint tompa morajok hallatszottak, mint messziről eldördülő ágyuhang; végre 3/4 óra múlva megszüntvén, az orkán bömbölni, csöndes, de még elég homályos idő következett; ugy délfel 11 1/2 óra körül keletről egy borzadályos kékes-fekete felhő emelkedett, és az ég boltján, mint egy félig fölhaladva, borzadályos tekintet nyert az egész természet. (Mindem igaz hitű román munkáját félre dobván, kimondhatatlanul vete keresztet.) Ha az ember keletre tekint, vész az égen, és nyugaton pedig a gyönyörű ég kék azurját lehet a vészre mosolyogva látni; egyszerre a szél megfordulván, és a borzadályos szörnyet, mintha a nagy ur ketté szelte volna egy csapással, egy része észak, a másik pedig délre alá szállottak.

És ezen csodás tünemények után a nap újra gyönyörűen mosolygott alá a megijedt néptömegre, mint ha mondani akarna: „Ne féljétek ti gyarlók, hisz hátra még a feke leves.“ Déli 12 1/2 órakor gyönyörűen mosolygó nap áll elé, néhány vörnyeges felhő vonult, és gyönyörű rózsaszínre festé az egész vidéket, csöndesen az előbb tompa moraj újra hangzott, 5 percz múlva, mint egy 25 perczig tartó borzasztó burrongozó dörmést egy 1/2 perczig tartó kemény földrengés követett, az egész várost ijedség fogta el, minden ajkról hangzott az „uram irlalmaz“, kivéve a város tribunját, ki él-

czeivel az imádkozó népet meg tudta nevettezni; kiki sietett kedveséhez, hogy a ne talán bekövetkező végítélet együtt találja.

Ezen tüneménynek borzasztó következményei lettek, n. m. egy gazdag izrael kereskedő, ki fényesen butorzott termeiben, nyugágyán fetregett s gyönyörű 18 éves leánya egy a nyugágy és közt levő asztalka mellett tilt, s himzéssel foglalkozván a közte és atyja előtt levő asztalon egy idegen törbevert, ki tudja mily szándékból? A lány, ki éppen akkor vallá be atyjának egy szegény családból, de finom vonásu keresztény olasz ifjú iránti nemes érzelmét, az apa a düh és szegény miatt ajkát harapta, s dühében átkokat szórva ugrott fel nyugágyáról s fel s alá sétálva a teremben, nem is végezté jóformán szavait, midőn az említett dörmés kezdődve, a falon levő tükört csörtetve darabokba törve bullatá alá, és ezt követő rendülés annyira megijeszté a szerencsétlen apát, hogy a végítélet lenni gondolván, hogy az Ur büntetni akarja leánya eretnekségét, az asztalon heverő mezelen tört felragadva, azt minden habozás nélkül lánya mellébe meríté, a gyönyörű teremtés a kétszeres ijedség következtében egy sikoltást hallatva földre rogyott; s a kezében levő himzéseni holt rózsák, egyszerre kivirultak, a lány melléből kifolyó vér, veresre festé azokat. Az apa hirtelenkedése szomorú következményét látva: azon véres törrel saját gégejét metszé ketté, s a fájdalomérzet következtében a tört messzi dobá magától; s fájdalom hűgégeket hallatva; másfél órai kiulodás után kimúlt. A szobalány, ki az egész jelenetet hidegvérrel végig nézte, és a szomorujáték végefélé az inast híván, kérvén tőle tanácsot; a zsidóinas látván a két halottat, használván az alkalmat, ura zsebéből a verteim kulcsait kivéve és a benne találtatott aranypénzösszeget hirtelen összeszedvén összekötözé, köpenyét vállára vetve a kikötőbe sietve, egy esolnakot bérelt ki, és azon Törökönba menekült. A lány mindezeket látva, nem a legszorosabb vizsgálaton az igazat bevallá, a hogy volt. Csak azzal a toldalékkal, hogy az inasnak több barátai is voltak ott, és velők együtt eltűnt. A fiatal olasz midőn hallá a történetet, bizonyosan meggyőződendő sebes léptekkel sieté a kijelölt házhoz, a mint hallá éppen ugy találva a dolgok állását, szép reményeit füstbe menni látva, esendesen a Duna partjára kullogott egy hajóra esolnakozván, kereskedési ügye alatt, hol egy nehéz golyót kötvén lábaira, esendesen a Duna légy ölébe bocsátkozott, senki a bajón észre nem vette, hanem egy esolnakon két görög, kik a vízközepé tájára eveztek, látták elmerülni és több fel nem bukkanni. Béká hamvaikra!!!

És még két kömüves a magas állásról alá bukott a rendülés következtében az egyensúlyt veszve.

Sokan lettek áldozatai; mentsdmeg Uram eléggé sanyargatott hazánkat az ilyen siralmas jelenetekből!

F. D.

Különfélék.

— A követek-háza ez erdélyi vasút ügyét vette elő, s végre be is fejezte. Hogy Erdélyre nézve égető szükség egy vasút építése, azt kétségbe senki nem vonhatja, s miután a birodalmi tanács mult évi ülészakában az erre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalásával nem készült el, a kormány kénytelennek vélte magát a birodalmi tanács beegyezése előtt már e vasút építéséhez hozzákezdeni. Ez által kötelezettségeket vállalt magára, melyeknek terhet most viselnie kell.

Recebauer szemére vetette a kormánynak, hogy ez ügyben alkotmányellenesen járt el. Kalchberg báró a kormány nevében hevezen tiltakozott e vád ellen.

Az illető törvényjavaslat, melyet a követek-háza tegnapi ülésében elfogadott, fölhatalmazza a kormánynak egy a tiszai vaspályával kapcsolatban levő, Aradtól Alvinczen át Károlyfehérvárig terjedő vasút építésére, oly módon, hogy azt vagy maga közvetlenül eszközölje valamely vállalkozó által, s e végre 13,500,000 frt kölcsön fölvétele engedtetik meg, vagy valamely vállalkozónak adjon engedélyt e vasút építésére.

Ez utóbbi esetben felhatalmazatik a kormány, hogy az engedélytulajdonosnak az állam nevében 1.050.000 frt évi tiszta jövedelmet biztositon ezüst pénzben számítva a pálya megnyitásától kezdve, s ha az üzletből bejövő évi tiszta jövedelem nem emelkednék a fentebbi összegig, a hiányzó összeget a kormány tartozik kiegészíteni.

— A „Kolozsvári Közlöny“ 53 dik számában említve volt, hogy Abrudbányáról Basa István ur 80 forint és 47 krt küldött be az inségügyi bizottmányhoz, ezen kívül ugyanakkor küldött még egy es. k. aranyat is, mely ama közlésből kimaradt, s ezennel kiigazítatik.

* Vilmos főherczeg ő fensége tegnap előtt este érkezett meg Kolozsvárra körutjából.

* Szamosfalvi határba e f. hó 14-kén a vilám az ottani ref. lelkesnek két bivalát ölte meg, a mint azok a Szamos-partján deletek.

* A „Bécsi Híradó“-ból a következő szobeni tudósítást veszszük át: A mexikoi császár az erd. gubernium elnöke gr. Crenneville Lajosnak a Guadeloupe-rend nagy keresztjét küldte egy sajátkezű irat kíséretében, melyben különös elismeréssel

hangsúlyoztatnak azon jó szolgálatok, melyeket a gr. ö Felsőháznak még ifjú korában tén. Tudva van, hogy gr. Crenneville a Miksa főherceg főudvarmestere volt. Crenneville a nyári idény Gasteinban szándékosan töltötte; odantartában Bécsben megállapodik, s itt mintegy 8 napig időzött, állítólag azért, hogy részt vegyen az erd. főtörvényszék tagjainak kinevezése fölött folyó tanácskozásokban; ugyan ily czélból hírt szerint b. Apur Károly a marosvásárhelyi k. törvényszék elnöke szintén Bécsbe hívatott. Pop Bazil, az erd. legf. törvényszék elnöke már régebben itt van. Az erd. inség alkalmából ö Felsőháza 80,000 frtot engedélyezett volt, hogy ez összegben vetőmagot vásároljanak s osszszanak ki a leginkább sújtott vidékeken. A hatóság teljesítette a parancsot, oleső vidéken jó minőségűt szerzett s osztott ki, de a maroszeiki nép — állítólag fölbiztatva — nem akarta a kormány segélyét elfogadni, s csak a szolgabíró meggyőző rábeszélésének sikerült a legf. jó akaratú fogadtatást, s öket okosabb eljárásra bírni. Ez utóbbi, valóban nem igen jó akaratú gyanúsításra meg kívánjuk jegyezni, hogy a kérdéses gabonát korántsem azért nem akarták elfogadni Maroszeiken, mintha a kormány segélyét vissza akarták volna utasítani, hanem mert e segélyt a szegény földnépe drágának találta. Ugyanis, mint lapunk egyik közelebbi száma vidéki tudósításában írják e segély gabona 1 forint 20 kron osztatik szét, melyet már ősszel vissza kell fizetni. Itt van a baj csupán, a szükség idején nem jut eszébe senkinek a demonstratio, kártehat a szegény maroszeikekre reafogni.

Tordáról a következő tudósítást veszszük e f. hó 13-áról: Önnök becses lapja a kolozsvári dalszintársulat idejüveteléről értesítvén előre is élvezetes érteklést írt, s megvalljuk, a tordai közönség nem tekintve a mostoha viszonyokat, nem azt, hogy színigazgató Jakab és társait csaknem három hónapokon keresztül pártfogolta, mindent elkövetett, hogy a dalszintársulat ide tett kirándulásaért anyagilag kárpótolva legyen, s jogosan reméljük, hogy közönségünk részvétele vádja alá nem eshetik akkor, midőn a 4 előadás eredménye 375 frt tisztá jüvedelem volt. A közönség meleg részvétele azonban nem állott arányban ezen dalszintársulat elismerése, sőt egy némely tagnak — dícséret a kivételeknek — fitymáló modora közönségünket mélyen sértette. Nem szándékunk a személyes kérdés terére menni, de nem helyesbítjük példánul Szathmárinak azon kicsinyítő és a tordai közönséget még kiskorunk tekintő modorát, mely játékán volt észrevehető. Nagy hibája azon önbít, mintha a non plusultrát már elérte volna, s hiedelme, hogy közönségünk szerencsésnek tarthatja magát, ha Szathmári ur magát annyira is lealázza, hogy a lábát a színpadra tegye, pedig biztosítjuk, hogy a Szerdahelyi Kálmán nyomdokabai eljutásáig még egy jó perorio örökkévalóság van. Dícséretes kivétel érdemeljük: Szabó Pepi kasszonys, Konti Fáni és Odri, kiknek művészi játéka mindenképp kárpótlást nyújtott közönségünknek. Odrit figyelmeztetjük, hogy egy szép jövő kiküzdésére nem elég a szép hang és jó színpadi alak, hanem játék is szükséges; tesszük pedig ezt azon jó indulattal, mivel ugy látjuk, hogy még a színművészet első szabályait: a színpadon járást és testhajlékonyságot sem gyakorolta be, pedig a kitérő játék oly előny, hogy a késő korban is, midőn már nem állandóly csengő hang rendelkezése alatt, bármely műtört közönségre vonzerővel bírhat, példa erre Carrion, ki bár a 60 évet meghaladta, páratlan játékánál fogva, még mindig az első rendű európai művészek sorában áll. Ma éjjel költözött ki az árnyékvilágból a sok oldaln tehetséggel bírt cynicus; orvostudor Szigethi Sámuel, és éjjeli 11 órakor kedvencez „tárdli”-ját folytatta, és 12 órakor a halál által az élők sorából kilopatott.

Mátyás

A tordai levélben is érintett dr. Szigeti halálára vonatkozólag e pillanatban veszünk egy másik tudósítást is, melyben az állítatik, hogy a mint a boldogultat a szélhűdés elérte, egy óra múlva már (!) testéhez nem elegendő nagy koporsóba erőszakolva, kivitték a temetőbe s egy füres sírba helyezték el ideiglenesen. A később ott járkáló emberek a koporsó közelébe jutva, abból szortyogás-féle zajt hallottak előőrni. A megrémült emberek azonnal siettek siettek jelentést tenni, s a koporsó feltörtetett, melynek fedele vérral befekendevé találtatott. E körülményt egyébaránt oda magyarázzák, hogy a boldogult véres és kövér ember lévén, a test gyors oszlásnak indult, s a nagy tömegben kitódult olvadék kibugygyanása okozta volna a koporsó fedele beverzését. A kedélyek megnyugtatója és a sok kősa hírek elkerülése tekintetéből, csakugyan nem lett volna fölösleges boncolást tartani, annyival is inkább, mert hirtelen haláleset volt.

Bogártelkéről azon szomorú hírt veszszük, hogy ott e f. hó 9-kén esti 10 órakor gonosz kezek által tűz ütött ki, a gyorsan harapodzó tűz 30 házat a hozzátartozó gazdasági épületekkel hamvasztott el. A kár, mintegy 30,000 forintra megy. Tudósítónk nem írja, hogy biztosítva lett volna valami belőle. Szolgálynak intő példán!

Szalai „Magyarország története” folytatásával, mint az „Ost. P.” hallja, a m. akademia Wenzel Gusztávot bizta meg, s lépéseket teend, hogy Wenzel tanár unak megengedtesse a bécsi

es. kir. titkos habineti levéltárban tanulmányokat tehetni.

A „Föv. Lap.” írja: Szilágyi Ferencz, közelebbi akad. értekezésében többi közt a magas szellemű József császár egy levelét is felolvasta, mely olyanformák mond, hogy nem ér semmit az, hogy gavallérok igazgassák a közintézeteket, a kik csak confusiot tudnak csinálni. E pontnál — mint az „Üstökös” megjegyzi — az elnök jónak látta a felolvasót figyelmeztetni azon szabályra, hogy egy felolvasás nem tarthat tovább egy óránál, s ez az óra már elmúlt.

Sutherland hg Garibaldi Caprerán meglátogatván, azt írja, hogy a nagy olasz hazafi jól néz ki, sántasága azonban soha sem fog elmúlni.

Brzozska, a híres lengyel fölkelő-vezér el-
fogott. Agitatori szerepét egész az utolsó pillanatig folytatta. E bámulatraméltó férfiú kérekerülését az okozta, hogy egy titkaiba avatott férfiut a rendőség elfogott, s a nála lelt iratok vezették a vezér rejt-
helyének nyomára. Brzozska vitézül védelmezé magát, több katonát megsebesített, de ezek túlszáma — mintegy 30-an voltak — lehetlenné tette menekülését.

(Az orosz trónörökös temetése.) Mult hó 26-kán es i 7 órakor Sándor császár kíséretével a halottasházba menvén, a trónörökös tetemét maga fekteté a koporsóba. Az elhunyt nagybg tábornoki egyenruhába, es. hadsegédnek volt felöltöztetve. Az aranytól ragyogó orosz papok éneke mély benyomást tén a Nizzából idesereglett néptömegre, valamint a Párisból érkezett oroszokra. A császár — fia s a főméltóságok segélyével gyászszekérre helyezé a koporsót, mely gazdag aranyabroncsokkal s az elhunyt fővege- és kardjával volt földiszítve. Egy csapat lovas zandár nyitá meg a menetet, melyet Corread thnok lovon ilve s mellén az Anna-rend nagykeresztjét csillogtatva vezényelt. Sándor császár tábornoki egyenruhát viselt. A szemfedő négy csücsökét Dolgorucki hg, Schuwaloff gr., Bondowkoff admirál s Okoneff a párisi orosz követség tagja — tarták. A császár mögött: a trónörökös Sándor, továbbá Vladimir és Alexis nagyhercegek, Leuchtenberg herceg, Sándor hesseni herceg és György mecklenburg-strelizi herceg lépdelt. Utánuk: Bariatinski tbnagy, Suwaroff herceg, Annenkoff gróf, Serge-Strogonoff gr., Adlerberg gr., Budberg báró, Wiewolszki gróf stb. Ezután Mária czárné kocsija következett, melyben kivüle Alexandrowna s Nikolajewna nagyhercegnők, a második és harmadik kocsiiban pedig udvarbölgyei ültek. Lessowzski admirál két magasabb tengerészisztivel az elhunyt nhg lobogóját, ugyanannak jelvényeit pedig bársony-vánkosokon más tiszték vivék. Perczölhöz ezre ágyulövések dörögtek. Az orosz templomhoz érve, a császár és fia leemelék a koporsót, mely aztán egy óriási gyászmelevényen lön elhelyezve. A szertartás folyama alatt kitörő fájdalom erőt vett a czári szülekén. Ennek végével a császár földült vonásokkal haladt föl a koporsóhoz, hogy elvesztett gyermeke homlokát és kezét megcsókolja. A czárné minden erejét összeszedve, csaknem emberfölötti önmegtadással követé példáját. Arczának leirhatlan kifejezése mindenkit megrázott. A tetemet esőkokkal borítva el, nem akart megválni attól, miglen a császár gyöngéd óvatossággal elvonta onnét. A templomot zokogás tölté be, s e korlátot nem ismerő fájdalom nyilatkozatok között lépdelték föl a czári család és udvar tagjai a katófalk ormára. A gyászoló család esti 10 órakor tért vissza a kastélyba. Másnap gyász-istentisztelet tartatott, melyen a császár tábornoki egyenruhában, neje pedig mély gyászban jelent meg. 28-kán a gyászmise végével a koporsó reggeli 11 óra tájban Villafrankába szállítatott. A császár és a nagyhercegek lovon, a czárné kocsi, a polgári és katonai hatóságok pedig gyalog mentek a kikötőben levő orosz kápolnáig. A czárné még a hajó födélzetre is fölment. Mondják, hogy a nizzai lakosság, a tuileriák és a francia hatóságok részvéve mélyen meghatotta a czárt és ő ezt megindult hangon ismételve kijelenté.

Schwarz János bankóhamisító, valódi nevén Odischal, kit ezelőtt két hóval Pesten elfogtak s a grázi büntetőtörvényszéknek átszolgáltattak, közelebből megszökött. Még három más hasonzórrü cimborájával egy másodemeleti cellába volt zárva, melynek a folyóra néző ablaka azonban harmadik emeletnek látszik kívülről. A vasrácsot elgöbülve találták; a kötel, melyen a vakmerő menekült, szalmazsákja rongyaiból állott. A börtönőrnek a „P.” levelezője szerint álmában úgy rémlett, mintha foglyai egyike szökési kísérletet tenne; talpra ugrott s körülnézni indult, s ime az ör gyanuját fejezé ki, hogy az előbb valaminek történnie kellett. A vizsgálat csakbamar felvilágosítá a dolgot, de a cellában maradt czinkosok azt állíták, hogy ök nem vették észre társuk szökését. Azonnal erélyes intézkedések történtek a szökevény nyomozására és mielőbbi kérekerítésére. Schwarz J. középtermetű, vaskos, mintegy 20 éves fiatal ember.

Politikai hírek.

Austria. Verona, máj. 7. A „Presse”-nek írják: Vegezzi római küldetése a tulzó pártoknál Olaszországban azt az aggodalmat ébreszté, hogy Róma teljes lemondását magában foglaló egyezke-

dés van folyamatban, s hogy most olyan eseményeket kell előidézni, melyek azt lehetőlenné te-
gyék. A cselekvési párt emberei azt hiszik, hogy a dologhoz-látással lehet s kell a kormányt cselekvésre kénszeríteni, s e szerint intézkednek. Tény, hogy több városban ismét folynak titkon a toborzások s fegyverek nagy számmal halmoztatnak össze. Mondják, hogy Mazzini is odanyilatkozott, miszerint még májusban föl kell lépni a cselekvés terére. Ugy látszik, az olasz kormány is minden-
kép igyekszik a cselekvési párt terveit meghúsnítani, s még az osztrák hatóságok is kaptak volna tőle ezélezerü figyelmeztetéseket. Ferrarisan gondosan törekedett a hatóság Tolazzit kérekeríteni, a kinek a friaulihoz hasonló feladat lett volna ez uttal is szerepül kiosztva; de sikerült elmenekülnie. Austria részén is megerősített a határszéli őrzet, s a vidéken, nevezetesen a hová a távirdek nem hatnak el, ugynevezett tábori távirók állítattak fel e netaláni események rögtöni közlésére.

Angolország London, május 11. April 30-ról kelt newyorki hírek jelentik: A „New-York Herald” vadolja a separatisták vezéreit, hogy felhatalmazást adtak a gyilkos merény kivételére. Lee capitulatioja óta (apr. 9.) a katonai költségek napokint egy millió dollárral szállítottak le. Johnstone fegyver letétele folytán újabb leszállítások rendelkeztek meg. Johnstone, Jefferson Dawis és a confederatio egykori főnökei számára engedélyt kért, hogy azok az országot elhagyhassák, mi azonban megtagadtatott.

Francoiaország. A máj. 6-án megjelent „Monit. Algir.” közli a császárnak az algiri néphez intézett kiáltványát, mely a hivatalos lap egész első oldalát betölti. Ezen okmány lényeges tartalma, távirati kivonat szerint következő: „Midőn ezelőtt harminczöt évvel Francoiaország erősen megvetette lábát az afrikai földön, nem azért jelent itt meg, hogy egy nép nemzetiségét eltiporja, hanem azért, hogy felszabadítsa azon népet évszázados elnyomata alá. Mindamellét, az idegen felsőség iránti türelmetlenségéből harezra keltek megszábadítóitok ellen. Én becsülöm ezen érzetet a harcias méltóságnak; hanem az Isten kimondá akaratát. Vessük tehát alá magunkat az Isten rendeleteinek! Mint ti, azon szerint előidéztek is vitézül ellenszegülének és az ő elnyomásukból támadt a ti újja születések. A ti profétátok ezt mondá: Isten azt ruházta fel hatalommal, a kit ő akar! Én gyakorlom ezen hatalmat a ti javatokra. Visszavonhatlanul megígertem tinek ezen föld saját jogát, melynek birtokában vagytok. Én csak jöletetek gyarapodására töreksem. Mondják ok meg rokonaitoknak, a kik újabb vészterhes felkelésekre engedték magukat elántorítottani, hogy két millió arab nem mehet sem mire negyven millió francia ellenében. A nagy többség pedig fogadja köszönetemet, hogy hűsége ellenállott a rajongás eszójainak. Már nagy visszaemlékezések és elnyök kötnék össze benneteket az anyahazával! A katonai testvéresültség megalakult Krimben, Olaszországban, Chinában és Mexikóban. Legyetek tehát bizodalommal! Sorsotok és viszontagságaitok össze vannak forva Francoiaországgal; ti pedig a koránál azon igazságot valljátok: hogy a kit az Isten vezet, az jól van vezetve. Napoleon.”

Olaszország. Turin, máj. 8. Itteni hírek szerint Vegezzi küldetése csak a sikertelenség egyik phasisa, mert Olaszország egy körömmnyit sem enged jogából. Ma tön jelentést Vegezzi a külügy ministeriumban, alkudozásainak eredményéről. A francia és spanyol követek a kiegyezkedés értelmében működtek Rómában. — A „Salut Public” mely a római dolgokban sokszor jól van értesítve, tudni akarja, hogy a pápa legközelebb közzé teendő Victor Emanuelhez írt levelét, melyben Sartigesről is tiszteletteljes emítés fordul elő. E lap szerint a római reactionariusok a közeledő kiegyezkedés miatt igen nyugtalanok, s a pápa igen jól tudja, mit beszélnek a salonokban, de csak azt feleli: A szenvedélyek elvakítják az embereket, gyakran oly mértékben, hogy ott is rosszat látnak a hol csak jó van.

Az „Indep. belge” idézi a clericalis „Armonia”-nak „Victor Emanuel diadalmas bemezetele Rómába” című cikket. Ezen cikkben a következő helyek fordulnak elő: „Vegezzi küldetése megnyithatja Róma kapuit Victor Emanuel előtt. És miké? Épp ugy, mint megnyiták azok Konstantin és Nagy Károly előtt. Fejedelem soha sem áll nagyobb mozzanat külsőben, mint Victor Emanuel; soha sem követheti fejedelem inspiratioinak megfelelőben az út, népei boldogságának és személyes nagyságának utját. Igen, mi reméljük, hogy Victor Emanuel be fog menni Rómába. Mi óhajtuk, hogy diadalmasan, az örök város által éljenezve meljen be oda. Mi sovárgunk azon pillanatra, midőn őt a Quirinalban láthatjuk. Mily nagyszerü látvány lesz az, midőn a római nép éljenezni fogja Olaszország kardját, s midőn az olasz egységek szabadon fogják éljenezni a főpapi fejedelmet, a fogság, gályarabság, vagy jóságelkobzás félelme nélkül.”

Németország. Berliu, május 9. A „Prov. Corresp.” elemzi a hadiköltségvetés kisérő emlékiratát. „A kormány — írja a lap — bizton várja, hogy az ország véleménye helyeselni fogja eljárását. Meg van győződve, miszerint a békebevezés magában véve a legcélszerűbb megoldás volna ugy Porosz- és Németországra, miként a hercegségekre

nézve is; tekintve azonban a nagy pénzbeli áldozatokat, az állam érdekében nem tartja kívánatosnak, hogy annak keresztülvitele minden körülmények között, és tekintet nélkül a béke fentartására eszközöltessék. A febr. 22-diki sürgönyében kifejtett követelésekhez ellenben a kormány minden körülmények közt szükségesnek tartja ragaszkodni. Azoknak teljes biztosításáig a provisorium is fenn fog tartatni. A kormány a hercegségek lakosságának óhajtasait, mihelyt azok alkalmas képviselőt által kifejezést nyernek, fontos tényezőnek tekintendi saját elhatározásaira nézve.

Amerika. Az „Agence Havas” a következő newyorki, april 25-dikén kelt tudósításokat közli: Az üzlet tegnap és ma egészen szünetelt Lincoln temetési tinnepélye miatt, mely nagyszerü gyász-tüntetésekre szolgáltatott alkalmat, — Sherman thk egyezséget tervezett, mely april hó 18-án megkötetett volna. De Grant thk s az unio kormánya egyhangulag rosztalták Sherman eljárását, a kibehez parancs küldetett, hogy azonnal folytassa az ellenségeskedéseket. Sherman ismerte az utasításokat, melyeket Lincoln Grautnak adott, és a melyekhez képest teljességgel nem volt szabad Leeval értekezésbe bocsátkoznia, kivéve azon esetet, hogy ha a megadás előzetéről leendett szó. Johnson ezen utasításokat megújítá. Az unionista kormány Sherman eljárását oly hatalom körébe ácsapogó igazolhatlan lépésnek tekintti, mely a lázadó kormányának de facto elismerését megállapítaná, a lázadók megbüntetését, javaik elkobzását meggátolná és megengedné, hogy ezen államok kormánya a rabszolgasággal újra helyreállítassék. Stanton azt hiszi, hogy Sherman amnestiaja Jefferson Davisnak megengedné, hogy zsákmányával Mexicoba vagy Európába elmeneküljön.

Lincoln Ábrahám meggyilkoltatásának híre Sherman hadseregében rettenetes felháborodást okozott. A közel kilátásban levő amnestia hírére ezen hadsereg nagyon hidegen vette. Johnson elnök egy beszédében kimondá, hogy az összeesküvők fejének bünhődniök, anyagilag megsemmisülniök kell. Társadalmi állásuk tökéletesen semmivé fog tétetni. Stanton jelentést tesz, hogy olyan közleményekhez jutott, melyek szerint Lincoln megöletését Canadában határozták el, s az Richmondban helyeseltetett. Seward gyilkosáról mondják, hogy St. Alban kifosztogatónak egyike volna. Egy richmondi bankár nyilatkozata szerint Jefferson Davis 6—13 milliónyi érczpenzt vitetett el Goldsboroughból valami ismeretlen helyre.

Lincoln gyilkosának üldözteséről april 27-ről Newyorkból legközelebb ezt jelentik: „Stanton unak egy jelentése megerősíti, hogy Booth és ezinkos társai Harrold a St. Marie grófság ingóványaitól egészen Garrath-Farnig Port Royal táján a Rappahannock mellett, egy Baker ezredes által vezényelt lovas osztály által üldöztek. A pajta, melybe a két üldözött menekült, rájuk gyújtott Booth megöletett, Harrold pedig elevenen került kézre, s Washingtonba szállítatott.

Newyork, apr. 28. A hadügyminister Stanton, Sherman tábornoknak felhatalmazás nélkül tett alkudozása miatt, rosszasát nyilvánítá. Mexicói tudósítások szerint Cortinas, a ki Juarezhez csatlakozott, Matamoros megtámadásánál visszaveretett. Cubaban a rabszolgák felkelésétől tartanak.

Newyork, april 29. Grant megtagadta a capituláló separatistáktól a kért amnestiát, valamint Jefferson Dawis kivándorlási kérvényét is. Johnstoneval Florida, Georgia és Észak-Carolina összes hadseregeivel együtt 66 tábornok adta meg magát. Intézkedések tettek Jefferson Dawis elfogatására, mielőtt még a Mississippin átkelhetne. A Mississippin 2000 becsületszóra elbocsátott fogolyt vivő szállító-gőzös égett le, mely alkalommal 1400 ember veszté életét.

Ujabb. London, máj. 12. Washingtonból érkezett magán tudósítások erősítik, miszerint Johnson elnök kabinetje, tekintettel Mexikora elhatározta, hogy határidőt szab ki, melynek elteltével az európai intervencionak ez országban meg kell szünnie, s az idegenek kötelezettek elhagyni Mexikót.

Berlin, máj. 12. A „Zeidler Corr.” írja: A terv, hogy s schleswig-holsteini rendek Augustenburg herceget fejedelmül kiáltásák ki, ellenkezik a bécsi békével; ha ily határozat érvényre emeltnék, Dánia fel volna mentve a szerződésben vállalt kötelezettségeiktől. A nemzeti dán párt ugy is csak alkalomra vár a harez megújítására. Ezzel oly catastropha idéztnék elő, mely az Augustenburginak nevet mythoszá változtatná. A „Nord. Allg. Ztg.” azon állítások ellenére, hogy a hajóhadnak áthelyezése részben vagy egészben, félbeszakítottatott volna, egész bizonyossággal erősíti, hogy az egész törzs hajóosztály Kielbe tétetik át.

Frankfurt, máj. 12. Az osztrák válasz a porosz jegyzékre már elküldetett. Austria tiltakozik, hogy a két hatalom külön előterjesztéseket tegyen a schleswig-holsteini rendek elé, valamint azon indítvány ellen is, hogy Augustenburg hg az ülés ideje alatt Kiel elhagyja; az 1848-diki választási törvényt lényegileg elfogadja.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE május 13-kán 1865.

Table with columns for 'Államadósság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Földterhemenntési kötelezvények', 'Sorsjegyek', and 'Pénzmekek'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e

a kolozsvári levél- és szekerpostá indulásának s érkezésének.

Indul a levélposta: Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor. Szeben, Brassó s Oláhországba naponként d. u. 6 órakor.

Érkezik a levélposta: Magyarhon- és külföldről, név szerint: Bécsből, Pestről, Kassáról, Szegedről, Temesvárról, Aradról, N.-Váradról naponként 2-3 óra tájban.

A szekerpostá indul: Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor. Szebenbe és Brassóba stb. naponként d. u. 6 órakor.

A szekerpostá érkezik: Bécs, Pest és Nagy-Váradról naponként d. u. 2-3 óra közt. Szebenből s Brassóból naponként reggeli 8-9 óra közt.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor. Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat érkezte után.

Table titled 'Erdélyi piaci árak' showing prices for various goods like wheat, rye, and barley in different regions.

Gabonaár Kolozsvárt május 11-kén 1865. Tisztbúza 3 frt - kr. Elegybúza 2 frt 40 kr. Rozs 1 frt 90 kr.

H I R D E T É S E K.

Advertisement for 'CZETZ és KRAFT' featuring women's and men's clothing. Text: 'ajánlják ujonan nyitott női- és férfi-divat kereskedésüket.' Includes details about the store location and product quality.

Advertisement for 'Dr. Tüskés. Aranyér-klütés.' and 'STEIN JÁNOS' book publisher. Text: 'Ezen hatásában eddig felül nem mult gyógyszer biztos sikerrel mindennemű aranyérnél...' and 'könyvkereskedésében Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt.'

Advertisement for 'NÖVENDEKÉK LAPJA' (The Seedling Book). Text: 'Ugyan csak STEIN JÁNOSnál előfizethető!' and 'Tékinthetős tanárok, jó nevelő és gyakorlott növények közreműködésével szerkesztő Réthi Lajos; megjelenik minden csütörtökön nagy nyolczad iven.'

Advertisement for 'Haszonbéri hirdetés.' (Beneficial notice). Text: 'Az 1866-ik év április 24-ik napján kezdődő több évekre külön szerződés mellett bérbe adnak: Kővárvidéken. 1-ór: A Hoszszufalvi jóság hozzátartozó részeivel, 802 hold szántó, 932 hold kaszáló, 1 hold 1534 ööl szőlő, 2254 hold erdő területtel.'

Advertisement for 'Erdély nagyfejedelemségében Eljárásra vonatkozó szükséges RENDELETTEK GYÜJTEMÉNYE. Ára 1 frt 60 kr.' (Collection of regulations for the Kingdom of Hungary). Text: 'I. Császári nyiltparancs 1853-diki május 29-ről, (kijelölve az erdélyi nagyfejedelemségre), mely által ezen koronaországban a fekvő javakhoz tulajdon jog szerzését és gyakorlását, ezen javak terhelését és elzálogítását, az eddigi örökösödésből s az ország néhány részeiben fennállott ösiségből keletkező jogviszonyokat tárgyzavó eddigi törvényes rendeletek és intézmények megváltoztatnak.'

Advertisement for 'Anatherin szájjvíz' (Anatherin mouthwash). Text: 'hatályosnak bizonyult szer mellett mindenféle szájbajokban, egész meggyőződéssel emelhetni szót, a mit ezennel tenni kölességünnek is tartjuk. Ez a bécsi orvosi egyetem által megvizsgált és előnyvel elismert szájjvíz nemcsak minden csuzos vagy idegos fogfájást megszüntet s más szájbajoknak ba hatásos és gyogyerejűleg all elient, hanem elismert legjobb óvszere is a fogak s a foghús tartós egészségének; használata által megfrissíti és megerősíti a szájrészeket, s megóvja azokat azoktól étel és ital káros befolyásától.'

Advertisement for '10,000 legnehezebb vászonból készített új férfi és női ing eladó FELE ÁRBAN mind a férfi, mind a női fejrénemük!' (10,000 heaviest woven shirts made of cloth, new men's and women's shirts for sale at half price, for both men and women). Includes a list of items and prices.

Advertisement for 'TARTAROFF HERCEGNŐ vagy a CZÁRNÓ LEÁNYA.' (The Princess Tartaroff or the Empress's Daughter). Text: 'Történeti regény két kötetben. Irta Mühlbach Luiza, fordította B. Ára 2 forint.' Also includes other book advertisements like 'VÁMBÉRY ARMIN, Közép-ázsiai utazása' and 'MÁRIA ANTONIA LEVELEZÉSE'.

Advertisement for 'Kiadó legelő.' (For sale). Text: 'Pata helységében, mlgos Szilvásy Miklós ur tájában 420 darab marbára igen jó nyári legelő kiadó, itatásra jó vízzel, vállakkal és elegendő sós vízzel, akár 350 darabra menő juhok hizlalására is kiadódik. Értekezheti Patában a haszonbérlel személyesen, vagy bérmentes levél által.'